

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Сертифікація та ліцензування програмного забезпечення
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Факультет електроніки та інформаційних технологій. Кафедра інформаційних технологій
Розробник(и)	Янішевська Катерина Дмитрівна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 2-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 32 год. становить контактна робота з викладачем (16 год. лекцій, 16 год. лабораторних занять), 118 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньо-наукової програми "Інформаційні технології проектування"
Передумови для вивчення дисципліни	Базові знання життєвого циклу програмного забезпечення
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою освоєння дисципліни є отримання знань про основи стандартизації, сертифікації та ліцензування програмних засобів, про принципи правової охорони інтелектуальної власності на комп'ютерні програми, захисту авторських прав на комп'ютерні програми.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Загальні положення про стандарти, їх класифікація. Діяльність національних і міжнародних організацій Поняття стандартизації. Мета і методи стандартизації. Органи стандартизації в Україні. Нормативні документи, види стандартів. Міжнародні організації, що розробляють стандарти.
--

<p>Тема 2 Документування і стандартизація програм. Порядок сертифікації.</p> <p>Документування програм. Програмні документи та їх зміст. Стандартизація програм. Загальні вимоги до побудови, викладення, оформлення та змісту стандартів. Вимоги до позначення стандартів. Сертифікація процесів створення ПЗ.</p>
<p>Тема 3 Інтелектуальна власність в Україні та за кордоном.</p> <p>Реєстрація торгової марки, патентування винаходів, охорона авторських прав. Митне оформлення об'єктів інтелектуальної власності. Оцінка об'єктів інтелектуальної власності. Нормативні документи, дозволи, висновки.</p>
<p>Тема 4 Правова охорона інтелектуальної власності на комп'ютерні програми в Україні</p> <p>Охорона та захист прав інтелектуальної власності в Україні. Огляд законодавства в галузі захисту прав на комп'ютерні програми в Україні. Діяльність держави щодо легалізації комп'ютерних програм. Поняття комп'ютерної програми, як об'єкта авторського права. Суб'єкти прав на комп'ютерні програми та їх права.</p>
<p>Тема 5 Порядок ліцензування програмних продуктів</p> <p>Поняття та правове регулювання ліцензування. Види ліцензій на програмні продукти. Моделі відкритості програмного забезпечення. Ознаки «ліцензійності» та контрафактності програмного забезпечення</p>
<p>Тема 6 Порядок набуття та передачі прав на комп'ютерні програми</p> <p>Види ліцензійних угод та їх класифікація. Порядоу укладання ліцензійних договорів та ліцензій на використання програмних засобів. Загальна характеристика та порівняння ліцензійної політики на Україні та за кордоном.</p>
<p>Тема 7 Захист авторських прав на комп'ютерні програми</p> <p>Порушення авторських прав на комп'ютерні програми та порядок їх захисту. Цивільно-правові, адміністративно-правові та кримінально-правові способи захисту авторських прав на комп'ютерні програми</p>
<p>Тема 8 Патентування комп'ютерних програм в Україні та за кордоном</p> <p>Поняття та правове регулювання патентування. Порядок отримання патенту в Україні. Підходи до захисту комп'ютерних програм нормами патентного права в Україні та за кордоном.</p>

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	аналізувати теоретичні та законодавчі основи стандартизації, сертифікації та патентування
РН2	застосовувати на практиці порядок складання ліцензійних угод та інших договорів щодо використання програмного забезпечення
РН3	планувати, документувати і проводити роботи з ліцензування, патентування та сертифікації програмного забезпечення
РН4	вміти складати документацію щодо встановлення права власності на авторське право

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

СН1	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
СН2	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
СН3	Здатність ефективно працювати в різноманітних командах, цінувати та поважати різні точки зору та конструктивно сприяти досягненню спільних цілей шляхом співпраці, компромісу та вирішення конфліктів (командна робота)
СН4	здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Загальні положення про стандарти, їх класифікація. Діяльність національних і міжнародних організацій
Лк1 "Загальні положення про стандарти, їх класифікація. Діяльність національних і міжнародних організацій" Поняття стандартизації. Мета і методи стандартизації. Органи стандартизації в Україні. Нормативні документи, види стандартів. Міжнародні організації, що розробляють стандарти.
Лб1 "Загальні положення про стандарти, їх класифікація. Діяльність національних і міжнародних організацій" Аналіз нормативних документів технічного регулювання в галузі стандартизації та підтвердження відповідності. Аналіз діяльності міжнародних організацій, що розробляють стандарти.
Тема 2. Документування і стандартизація програм. Порядок сертифікації.
Лк2 "Технічне регулювання та стандартизація у сфері ІКТ" (денна) Структура, зміст та сфера застосування міжнародних стандартів серії ISO 9000 останньої версії. Стандарти, що регламентують якість програмних продуктів
Лб2 "Технічне регулювання та стандартизація у сфері ІКТ" (денна) Навички роботи з каталогами нормативних документів (предметним покажчиком) для з'ясування суті, структури різних видів стандартів.
Тема 3. Інтелектуальна власність в Україні та за кордоном.

<p>Лк3 "Документування і стандартизація програм. Порядок сертифікації." (денна)</p> <p>Документування програм. Програмні документи та їх зміст. Програмна специфікація. Стандартизація програм. Стандарти IEEE та ISO. Загальні вимоги до побудови, викладення, оформлення та змісту стандартів. Вимоги до позначення стандартів. Сертифікація процесів створення ПЗ.</p>
<p>Лб3 "Документування і стандартизація програм. Порядок сертифікації." (денна)</p> <p>Вивчення переліку, форм та змісту документів щодо добровільної сертифікації продукції. Підготовка документів з сертифікації продукції.</p>
<p>Тема 4. Правова охорона інтелектуальної власності на комп'ютерні програми в Україні</p>
<p>Лк4 "Правова охорона інтелектуальної власності на комп'ютерні програми в Україні" (денна)</p> <p>Охорона та захист прав інтелектуальної власності в Україні. Огляд законодавства в галузі захисту прав на комп'ютерні програми в Україні. Діяльність держави щодо легалізації комп'ютерних програм. Поняття комп'ютерної програми, як об'єкта авторського права. Суб'єкти прав на комп'ютерні програми та їх права.</p>
<p>Лб4 "Правова охорона інтелектуальної власності на комп'ютерні програми в Україні" (денна)</p> <p>Аналіз нормативної бази щодо правової охорони комп'ютерних програм в Україні та за кордоном: порівняльна характеристика на прикладі окремих держав.</p>
<p>Тема 5. Порядок ліцензування програмних продуктів</p>
<p>Лк5 "Порядок ліцензування програмних продуктів" (денна)</p> <p>Поняття та правове регулювання ліцензування. Види ліцензій на програмні продукти. Види ліцензійних угод та їх класифікація.</p>
<p>Лб5 "Ліцензування програмних продуктів" (денна)</p> <p>Поняття та класифікація ліцензій на програмне забезпечення. Виявлення видів ліцензійних угод та їх класифікація. Укладання ліцензійних договорів та ліцензій на використання програмних засобів. Загальна характеристика та порівняння ліцензійної політики на Україні та в США.</p>
<p>Тема 6. Порядок набуття та передачі прав на комп'ютерні програми</p>
<p>Лк6 "Порядок набуття та передачі прав на комп'ютерні програми"</p> <p>Види ліцензійних угод та їх класифікація. Порядок укладання ліцензійних договорів та ліцензій на використання програмних засобів. Загальна характеристика та порівняння ліцензійної політики на Україні та за кордоном. Ліцензійний договір: поняття, структура та порядок укладання.</p>

<p>Лб6 "Порядок набуття та передачі прав на комп'ютерні програми"</p> <p>Види ліцензійних угод та їх класифікація. Порядок укладання ліцензійних договорів та ліцензій на використання програмних засобів. Укладання договорів щодо відчуження майнових прав інтелектуальної власності на комп'ютерну програму. Пошук та виявлення ліцензійних партнерів. Підготовка до переговорів по ліцензуванню прав. Складання та оформлення ліцензійного договору</p>
<p>Тема 7. Захист авторських прав на комп'ютерні програми</p>
<p>Лк7 "Захист авторських прав на комп'ютерні програми"</p> <p>Поняття авторського права на комп'ютерні програми. Порушення авторських прав на комп'ютерні програми та порядок їх захисту. Цивільно-правові, адміністративно-правові та кримінально-правові способи захисту авторських прав на комп'ютерні програми. Реєстрація авторського права на комп'ютерні програми. Складання договорів про передачу авторських прав авторського на комп'ютерні програми. Розроблення договору на установлення та обслуговування програмного забезпечення. Порядок складання документації про захист авторського права на комп'ютерні програми.</p>
<p>Лб7 "Захист авторських прав на комп'ютерні програми"</p> <p>Поняття авторського права на комп'ютерні програми. Порушення авторських прав на комп'ютерні програми та порядок їх захисту. Цивільно-правові, адміністративно-правові та кримінально-правові способи захисту авторських прав на комп'ютерні програми. Реєстрація авторського права на комп'ютерні програми. Складання договорів про передачу авторських прав авторського на комп'ютерні програми. Розроблення договору на установлення та обслуговування програмного забезпечення. Порядок складання документації про захист авторського права на комп'ютерні програми.</p>
<p>Тема 8. Патентування комп'ютерних програм в Україні та за кордоном</p>
<p>Лк8 "Патентування комп'ютерних програм в Україні та за кордоном"</p> <p>Поняття та правове регулювання патентування. Порядок отримання патенту в Україні. Підходи до захисту комп'ютерних програм нормами патентного права в Україні та за кордоном.</p>
<p>Лб8 "Патентування комп'ютерних програм в Україні та за кордоном"</p> <p>Заповнення документів на винахід (корисну модель)"</p>

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Електронне навчання
МН3	Практико-орієнтоване навчання
МН4	Самостійне навчання
МН5	Кейс-орієнтоване навчання

Лекції дають студентам матеріали щодо основних положень теоретичних особливостей сертифікації та ліцензування програмного забезпечення, що є основою для самостійного вивчення дисципліни (РН 1 та РН 2). Лекції доповнюються лабораторними заняттями, які дають можливість студентам застосувати теоретичні знання на практичних прикладах (РН 1, РН 2, РН 3, РН 4). Практико-орієнтована та кейс-орієнтована підготовка передбачає застосування положень про набуття навичок здійснення сертифікації та ліцензування програмного забезпечення (РН 4). Самостійному навчанню буде сприяти підготовка до лекцій, лабораторних занять, а також робота з підготовки презентацій, які будуть представлені іншим здобувачам вищої освіти, а потім проаналізовані та обговорені. Під час підготовки до презентацій за результатами практико-орієнтованого навчання у студентів будуть формуватися навички самостійного навчання, швидкого критичного мислення.

Набуття студентами soft skills здійснюється протягом усього періоду вивчення дисципліни. Здатність до аналітичного та критичного мислення, роботі в команді, наполегливість формується під час практико- та кейс-орієнтованого навчання, знання та розуміння предметної області здобувається протягом лекцій, самонавчання. Електронне навчання стимулює здатність до використання інформаційних технологій. Навичка лідерства формується під час групової роботи.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Лекції-дискусії
НД2	Електронне навчання у системах (перелік конкретизується викладачем, наприклад, Google Classroom, Zoom та у форматі Youtube-каналу)
НД3	Аналіз та обговорення кейсів (навчальних/практичних/науково-дослідних)
НД4	Підготовка мультимедійних презентацій
НД5	Підготовка до лабораторних робіт

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.	16	Зворотний зв'язок спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних та практичних знань
МФО2 Проміжне оцінювання виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів, формує аналітичне мислення, самостійність у прийнятті рішення, комунікативні навички	16	Зворотний зв'язок спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних та практичних знань
МФО3 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток	впродовж вивчення дисципліни	Консультації студентів щодо виконання завдань та їх перевірка
МФО4 Захист презентацій та рефератів	З метою поглиблення знань із дисципліни, прищеплення навичок самостійної роботи з літературою пропонується виконання індивідуальних творчих завдань у вигляді написання наукових рефератів за визначеною тематикою	15	зворотний зв'язок спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних та практичних знань

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Звіт за результатами виконання пошукових лабораторних робіт	Виступи здобувачів освіти з метою висвітлення теоретичних питань та розв'язання практичних кейсів.	Проводиться на кожному занятті.	зворотний зв'язок спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних та практичних знань
МСО2 Реферат (підготовка, презентація, захист)	Реферати виконуються на основі самостійного вивчення рекомендованої літератури і законодавства, перелік яких не обмежує ініціативи студента і його можливостей у використанні більш широкого кола наукових досліджень	16	Зворотний зв'язок спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних та практичних знань
МСО3 Проміжний модульний контроль у формі тестування	Метод ефективною перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Проводиться у формі тестування, яке дозволяє перевірити результати навчання протягом вивчення дисципліни, визначити рівень знань по дисципліні.	8	коментарі викладача
МСО4 Складання комплексного письмового модульного контролю	Метод ефективною перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Проводиться у формі тестування, яке дозволяє перевірити результати навчання протягом вивчення дисципліни, визначити рівень знань по завершенню дисципліни.	16	коментарі викладача

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Семестр викладання		100 балів		
МСО1. Звіт за результатами виконання пошукових лабораторних робіт		32		
	8x4	32	Не передбачено	Ні
МСО2. Реферат (підготовка, презентація, захист)		18		
		18	Не передбачено	Ні
МСО3. Проміжний модульний контроль у формі тестування		20		
		20	Не передбачено	Ні
МСО4. Складання комплексного письмового модульного контролю		30		
		30	Не передбачено	Ні

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі тестових та письмових опитувань, підготовки реферату, індивідуальних презентацій та колективних дискусій. Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Індивідуальні завдання, схожі між собою, будуть відхилені.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання та ін.)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Букреева О.С., Рибалко І.В. Основи стандартизації та оцінки відповідності: електронний навчальний посібник у схемах і таблицях. Хаоків: ХНАДУ, 2019, 76 с.
2	Інтелектуальна власність в галузі комп'ютерингу [Текст] : підручник / О. Б. Вовк, В. В. Пасічник, Н. Б. Шаховська, В. С. Якушев ; за ред. В.В. Пасічника. — Львів : Новий Світ-2000, 2019. — 317 с

3	Інтелектуальна власність та патентознавство [Електронний ресурс] : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. ; за ред.: П. М. Цибульова, А. С. Ромашко. — Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського; Політехніка, 2021. — 374 с.
4	Інтелектуальна власність. Законодавство, судова практика [Текст] / упоряд.: А. В. Григоренко, Л. С. Григоренко. — Київ : Центр учбової літератури, 2021. — 344 с.
5	Немцова, О. А. Інтелектуальна власність, патентознавство та авторське право [Електронний ресурс] : конспект лекцій / О. А. Немцова. — Одеса : Одеський держ. екологічний ун-т, 2019. — 85 с.
Допоміжна література	
1	Про стандартизацію : Закон України від 5 червня 2014 р. № 1315-VII : URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18
2	Закон України “Про технічні регламенти та оцінку відповідності” №124-19 від 15.01.2015 р. URL http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/124-19 .
3	Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII «Про інформацію» URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws
4	Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws
5	Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII «Про авторське право та суміжні права» URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Офіційний вебсайт ISO. — Режим доступу: https://www.iso.org/ru/home.html